

Р е ц е н з и я

на научни трудове на доцент, доктор **Николай Стоянов Колев** за получаване на научната длъжност **“Професор”** по научна специалност: **05.02.07 Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност** за нуждите на катедра “Счетоводна отчетност” при Бургаския свободен университет

Рецензент : проф. д-р на икономическите науки Дамян Николов Дамянов

Научна специалност 05.02.07. Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност

Уважаеми членове на научното жури,

1. Представяне на кандидата за участие в конкурса, научната специалност и катедрата

В конкурса за получаване на научната длъжност “Професор” участва единствено доц.д-р **Николай Стоянов Колев** по научна специалност: 05.02.07. Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност, необходима за нуждите на катедра “Счетоводна отчетност” при Бургаския свободен университет..

2. Основание за написване на рецензията (обосновка - посочва се Решението на факултетния съвет и заповедта на Ректора, списъка на документацията, представена от кандидата, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Бургаския свободен университет)

Настоящата рецензия е написана въз основа обявения в държавен вестник бр.58 от 29 юли конкурс от Бургаския свободен университет конкурс за редовен професор по научна специалност 05.-02.07 Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност и подадено заявление от доц.д-р Николай Стоянов Колев вх.№ 93-00-99 от 27 октомври 2011 година до Ректора на Бургаския свободен университет към което е обявена изискуемата се документация, посочена в 11 пункта и дадена като приложение към заявлението, както и допълнителните изисквания на централните за заемане на академичната длъжност “Професор”, изразени в пет пункта.

3. Персонална характеристика на кандидата

Доцент д-р **Николай Стоянов Колев** е роден на 14 март 1957 година в град Бургас област Бургас, кандидат е на науките, сега “доктор” с диплома на Висшата атестационна комисия № 20177 от 22 май от 1990 година и доцент със свидетелство на Висшата атестационна комисия № 17875 от 30 април 1996 година

4. Количествена и качествена оценка (анализ) на критериите и показателите за учебната работа и изследователската дейност в съответствие с допълнителните изисквания на центъра по икономически и управленски науки за заемане на академичната длъжност “Професор”:

4.1. количествена и качествена характеристика на учебната работа

От направената справка се установи, че доц.д-р **Николай Стоянов Колев** отговаря на критериите и показателите за заемане на академичната длъжност “Професор”

От приложената справка за учебна заетост за последните пет учебни години се изчислява от учебните 2002-2003 година до 2011-2012 година заетост от 6416 аудиторни часа при водене на самостоятелни лекции по учебните дисциплини: банково счетоводство, бюджетно счетоводство, програмни продукти в счетоводството, банково и бюджетно счетоводство пред магистри, управленска отчетност и банки и банково дело.

От приложената справка се вижда също, че кандидатът за заемане на научната длъжност “Професор” е бил консултант по разработка на дисертация на докторант Павлина Димитрова и вътрешен рецензент на докторант Евгени Стоянов, както и като многократен участник кординатор по международни проекти като например пилотен проект за обучение на магистри по “Финансов мениджмънт” по програма Темпус.

Следователно вижда се, че педагогическата дейност на кандидата е свързана изцяло с подготовката на студентите от специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност” при Бургаския свободен университет..

4.2. количествена и качествена характеристика на изследователската дейност

Научните трудове на кандидата за получаване на научното длъжност “Професор” се характеризират по отделни видове, години на издаване и публикуване в издания със самостоятелно участие в общи и самостоятелни отделни публикации и бройки, както следва:

- Монографии 4 бр.общо в обем 364 печатни страници
- Студии 3 бр. общо в обем от 61 печатни страници
- Научни статии 15 броя общо с обем 97 печатни страници
- Доклади 26 броя общо в обем 129 печатни страници
- Учебници 4 броя в общо в обем от 1897 печатни страници
- Проекти 5 броя
- Сборник от задачи 1 брой

5. Количествена и качествена характеристика (анализ) по критериите и показателите на изследователската и научна дейност

Въз основа на представените по-горе данни за публикациите на кандидата за получаване на научната длъжност “Професор” се установява и декларира, че:

- публикациите не включват отпечатани работи във връзка с получаване на първа хабилитация за “Доцент”;
- кандидатът за заемане на научната длъжност “Професор” не само отговаря, но и значително превишава изискванията, посочени от Центъра по икономически и управленски науки на Бургаския свободен университет, тъй като има публикации, изразени в издателски коли като монографии, студии, научни статии, научни доклади и методики общо 681 печатни страници, равни на **42,56 издателски коли**¹

¹ Според Препоръчителните научни и наукометрични *показатели* за оценка на кандидатите за научни степени и звания на научната комисия по икономически науки при Висшата атестационна комисия за получаване на научно звание “Професор” се изискваше по отношение на научните публикации съгласно :

при изискуеми съгласно т.3 от Допълнителните изисквания на центровете за **заемане на академичната длъжност “Професор**, публикувани и рецензирани поне **2 монографични труда с общ обем на самостоятелен текст поне 25 издателски коли**

и учебници, сборници от задачи и методики общо 1897 печатни страници, равни на **118,56 издателски страници**², при необходими в съответствие т.2 от Допълнителните изисквания на центровете за заемане на академичната длъжност “Професор” – издадени на хартиен носител или в електронен вид **поне два учебника по дисциплини**, изучавани в ЦИУН, без да се посочва обем в издателски коли.

6. Съответствие на приносите с изискванията (обявени от кандидата – теоретични, методологични и научно приложни постижения)

6.1. Новост на науката (нови теории, хипотези, методи и други:

Научните публикации в монографии, студии, методики, научни статии, методики и доклади имат преобладаващ теоретико-приложен характер, а публикации № 1,3 и 4, 52, 76,77,79 и 82 подчертан практико-приложен характер без възможност за измерване на икономически ефект.

Значително изследване на доц.д-р **Николай Стоянов Колев** е постигнато в монографичните работи “Проектиране, експлоатация и усъвършенстване на калкулационните системи” (№1, 2011,159 с.), “Съвременни концепции в управленската отчетност” (№3, 2008, 140 с.) и “Отчетност и контролинг” (№4, 1995, 65 с.), а така в студиите “По-обстойно за предметната област на управленската отчетност” (№ 5, 2009, 37 с.), “Опит в проектирането на системи за калкулиране на издръжката на дейности” (№ 7, 2011, 19 с.)

В монографичните работи, студиите, методиките, статиите и докладите са представени в най-нова светлина проблеми в днешно време, разбираемо и актуално, включително с обобщаване на практиката според практически наблюдения на автора, и изразяване на собствено мнение, и даване на препоръки и методики при решаване на въпросите.

Изследването е насочено също при решаването на теоретико - приложни проблеми, свързани с оптималното функциониране на информационната система на предприятието.

Затова като новост за науката от теоретично естество се приема:

- Разработката за установяване на логиката, принципите и правилата при класифицирането на дейностите и бизнеса при създаването на информация в управленското счетоводство както и опитът да се изследва същността и различията в понятията “разноски”, “разходи”, “стойност”, “себестойност”, а така също и класификацията на “разноските и разходите”, подкрепена със съответни подходящи примери;

-
- т.3.1. “поне 8 научни публикации и поне 12 издателски коли самостоятелен текст в реномирани специализирани научни издания, след първа хабилитация (без тези, свързани с научната степен “Доктор на науките”, от които поне 2 в чуждестранни научни издания” и;
 - т.3.2. Публикуван самостоятелен учебник (или участие в учебници в размер на поне 6 издателски коли самостоятелен текст) обобщаващ съвременната теория и практика в съответното направление”.

² Една издателска кола е равна на 16 стандартни машинописни страници

- Нов момент се установява в определянето на нови групи на разносните като “смесени разноси”, “дивизионализация на разноси” по звена и участъци на извършване с оглед прилагане на функционално стойностния анализ в управлението на разходите (№ 5);
- Изцяло нов е и опитът за извеждане на определение за управленската отчетност със съдържание от девет елемента: данни за значими сделки и събития като възможности, анализ, разширяване на управленската информация и със стойностно неизмерими факти и събития, информация за бъдещи възможности, разширяване обхвата на управленската отчетност, включване като съдържание във финансовите отчети и на некантифицирана информация, наблюдение по фактори на успеха, подходи на съдържание към управленски контрол и проекции към финансовото счетоводство (31, (32-33));
- Авторът отговаря на предизвикателството да насочи изследването към подготовка на счетоводители - управленци още в първите години на прехода към управленското счетоводство чрез изграждане на вътрешна система за контролинг и ранно предупреждение за отклонения в бизнеса. На тази основа се изхожда от значимите за дейността показатели: печалба и ликвидност, за да се наблюдават същите на входа и изхода като заложената и постигнатата управленска информация, изразяваща се в нормативи и отклонения. По този начин **той е един от първите автори у нас**, които определят аналитичните разрези като цели, резултати, обекти и отговорности, но и като система за установяване на възможности и резултати, и по “центрове на разходи” и “източници на приходи”, но и за “фактори на успеха” (№29) с което не само, че се определят вътрешните и необходимите аналитични разрези на управленската отчетност по отчетни обекти, но и нейното разграничаване от общото отчитане в финансовото счетоводство (4, 1995, с.31).

Като новост и оригиналност в науката се приема:

- Установяването на възможности да се идентифицират стойностни неизмерими сделки и събития в управленската отчетност, с което се постига следенето на индикатори за състоянието и перспективите в бизнеса (№ 8)
- Университетското обучение по счетоводство в третото хилядолетие като развитие на теории, подходи, информационни технологии, законова регламентация и глобализация (№19 и № 45)
- Управленската отчетност като взаимодействие между изкуство, практика и наука (№ 23), стратегически насоки в бизнеса през 21 век и качеството на висшето образование (№28),

6.2.Обогатяване на научните знания:

- Разработката за установяване на различията между управленската отчетност, финансовото счетоводство, управленския контрол, както и определянето на съвременни задачи, които се поставят пред управленската отчетност(№5)
- Анализирани на разплащателните схеми при осъществяването на приватизационни сделки с изплащане с бонове, ЗУНК, брейди облигации и дълг срещу собственост (№6)

Като приноси с практико-приложен характер се класифицира:

- Разработката за проектиране, експлоатация и усъвършенстване на калкулационни системи, която има практическо приложение в работата на счетоводителите по управленско счетоводство (№ 1)

- Прилагането на системи за пряко калкулиране и системи за калкулиране издръжка на дейности (№ 7)

7. Характеризиране на академичната известност на кандидата (на база справката на цитиране в публикации на други научни работници)

Кандидатът за получаване на научното звание “Професор” е обявил, че е цитиран 14 пъти от 6 професори, 5 доцента и трима главни асистента в страната.

Аз имам лични впечатления за кандидата за получаване на научната длъжност “Професор” през периода когато е член на катедра “Счетоводна отчетност” при Стопанска академия “Димитър А. Ценов”, като се започва от момента на избирането му за асистент, придобиването на научната и образователна степен “Доктор”, хабилитирането му като “Доцент” и сега при кандидатстване за получаване на научната длъжност “Професор”. За целия този период доцент, д-р **Николай Стоянов Колев** се представя като преподавател с характеристиките: упорит, трудолюбив, усърден, прилежен, внимателен, плодотворен научен работник, организатор на учебния процес, увлекателен лектор, внимателен и уважителен преподавател със студентите, участник в международни конференции и прояви и в множество срещи със сродни катедри от София, Варна, Свищов и Бургас.

8. Критични бележки и предложения

Критичните бележки по представените публикации като монографии, методики, студии, научни статии и научни доклади могат да се изразят обобщено главно в следните насоки:

- необходимо е във връзка с приетото наименование “управленска отчетност”, понататъшно изразяване на мнение или разграничаване на автора от наименованията : “управленско счетоводство”, “отчитане на разходите”, “вътрешно счетоводство”, “аналитично счетоводство”;
- във връзка с функциите, които има управленската отчетност в управлението е нужна и обосновка при използване на думите “отчитане” и “отчетност”; и
- закъсняване в искането за получаване на академичната длъжност “Професор”.

9. Обобщено заключение и становище

Въз основа на характеристиката и анализа на представените научни публикации като монографии, студии, методики, научни статии, научни доклади, учебници, сборници от задачи и други в количествени показатели, превишаващи изискуемите според изискванията на Центъра по икономически и управленски науки за заемане на академичната длъжност “Професор” при Бургаския свободен университет, научната, научно приложната и педагогическата дейност, анализа на научните приноси в насока новост в науката, обогатяване на научните знания и приложение в практиката, анализа и характеристиката на учебната дейност, което характеризира кандидатът за придобиване на научната длъжност “Професор” като създател на ново направление в счетоводната наука с преподаване и внедряване в практиката на нови идеи по счетоводство с увереност и убеденост без колебание заявявам пред почитаемите членове на научното жури, че имам положителна оценка за присъждане на научната длъжност “Професор” на **Николай Стоянов Колев**.

